

خسیس‌ترین پسر رضا شاه چه کسی بود

۱۷ تیر ۱۳۹۴ ساعت ۱۹:۴۴

هر چند که این عناوین نان و آب چندانى نداشت ولی از لحاظ پرستیژ شخصی جایگاه ویژه‌ای داشت. غلامرضا در بین خواهران و برادران به عنوان مردی پول دوست و خسیس شناخته می‌شد

. تکر اولاد هر چند در گذشته موجب سرافرازی بزرگ خاندانها بود ولی در بسیاری مواقع باعث بروز مشکلات و دردهایی هم می‌شد. رضاشاه که از چهار ازدواج خود صاحب یازده فرزند شده بود نیز از این مشکلات کم نداشت. وقتی که رضاخان در تبعید مرد میراثش بین فرزندان تقسیم شد. هر چند شاید به ظاهر عادلانه تقسیم نشد ولی هر چه بود ارث کمی نبود و کمترین مبلغ آن در حد خودش پول هنگفتی به حساب می‌آمد. فرزندان هم بی‌کار نمی‌نشینند و به فرآخور خودشان کاسبی خوبی به هم می‌زنند که سرمایه اولیه آن از پول پدر و سرمایه بعدی آن که مهم‌تر بود نفوذ دربار در امور داخلی ایران بود.

درباری که توانست آنان را از لحاظ اقتصادی به پیش ببرد. همان‌طور که می‌دانیم بسیار از مسائل اقتصادی ایران سر در آخور دربار داشت و طبیعتاً درباریان کسانی بودند که با خاندان جلیل سلطنت ارتباط تنگاتنگی داشتند.

یکی از این افراد غلامرضا پهلوی بود. وی پنجمین فرزند رضاخان و تنها فرزند از توران امیرسلیمانی بود. توران همسر سوم رضاخان چندان سر سازگاری نداشت و اندکی بعد از تولد غلامرضا طلاق داده شد و از دربار رانده.

غلامرضا پهلوی زیر نظر مادر و سپس محیط دربار پرورش یافت و مراحل اصلی تحصیلات را در دانشگاه افسری طی کرد و رسماً یک شخصیت نظامی به حساب می‌آمد. هر چند با برادر تاجدارش چندان روابط حسنه‌ای نداشت ولی به هر صورت به عنوان برادر شاه مناصبی مهم در دست داشت: ریاست کمیته المپیک، ریاست باشگاه سوارکاری، آجودان ویژه شاه، ریاست عالی بازرسی ویژه ستاد فرماندهی عالی و عضو شورای نیابت سلطنت.

هر چند که این عناوین نان و آب چندانى نداشت ولی از لحاظ پرستیژ شخصی جایگاه ویژه‌ای داشت. غلامرضا در بین خواهران و برادران به عنوان مردی پول دوست و خسیس شناخته می‌شد. به طوری که هیچگاه مهمانی رسمی و پر خرجی به سبک دیگران

انجام نمی‌داد. و مهمانی‌هایش مورد تمسخر و موجب خنده بقیه می‌گردید. حتی این خساست و لثامت وی به جایی رسیده بود که در سالمرگ برادرش در قاهره به علت بی پولی شرکت نکرد. چنانکه احمدعلی مسعود انصاری یار پیشین رضا پهلوی — ولیعهد — در خاطراتش از آن چنین یاد می‌کند:

مراسم شب سال شاه بود. اعضای خانواده و دوستان یکایک از نقاط مختلف جهان به قاهره می‌آمدند و جالب اینکه همان سال شاهپور غلامرضا پهلوی از لندن پیغام داد که چون پول تهیه بلیط و مخارج سفر را ندارد نمی‌تواند در شب سال مرگ برادرش شرکت کند، که البته همه می‌دونستند این یک بهانه بود و نشان دیگری از خست او که مشهور خاص و عام بود و آلا با زندگی مرفه و پولهای فراوانی که او داشت این هزینه به حساب نمی‌آمد. به همین سبب هم بر خلاف انتظار وی، فرح یا اشرف برای او پولی نفرستادند و او هم در مراسم شرکت نکرد.

مسلماً این امر در ایران هم بود و مختص به بعد از سرنگونی رژیم پهلوی نمی‌شد. همان طور که گفته شد مشاغل دولتی چندان درآمدزا نبود ولی شاه هم که این را می‌دانست چندان دست و پای خانواده‌اش را نبسته بود. برای اینکه آنان را از افکار و اعمال سیاسی دور کند امور اقتصادی، جاده یک طرفه‌ای بود که سرعت حرکت در آن برای اعضای خاندان آزاد بود.

غلامرضا هم که ظاهراً کار دولتی داشت از این جاده استفاده فراوانی می‌کرد. تعداد زیاد کارخانه و واحدهای کشاورزی و ساختمانی از جمله نشانه‌های آن بود. علی‌آباد تهران واقع در جاده آرامگاه که خارج از محدوده و زمینهای کشاورزی به حساب می‌آمد به محدوده اضافه شد و با تقسیم‌بندی زمینهای آن و تبدیل شدن به خانه‌های مسکونی پول هنگفتی نصیب غلامرضا و مادرش کرد. شهرک سازی در کنار دریای خزر و دهها مورد دیگر از جمله این امور بود

البته در این جا غرض آن نبود که فهرست اموال غلامرضا مورد بررسی قرار گیرد بلکه جالبی سند ارائه شده در این بخش از لحاظ سبک نگارش آن است. مرتضی سلطانیه پیشکار غلامرضا پهلوی با سبکی درباری و نوکرمانه متنی جالب نوشته که علاوه بر زیبایی متن ناظر بر بخشی از امور اقتصادی غلامرضا پهلوی است:

وقرة الاحضرت شاهپور غلامرضا پهلوی

مورخ ۲۰۳۵/۴/۲۶

سرور گرام والا حضرت محبوب ومعظم شاهپور غلامرضا پهلوی

تصدق خاکهای مبارک گروم امید است وجود والا حضرت و والا حضرتین سلامت باشد :

۱ - والا حضرتنا - کارهای سردخانه ازهر لحاظ مرتب است وانبارها پر از میوه و پنیر و پسته است و هیچگونه الحمداله نگرانی ندارم.

۲ - والا حضرتنا - سردخانه جدید (یخسازی قدیم) کلیه موتورهای آن نصب شده و لوله کشی های گاز تمام شد و تابلوهای برق نصب شد . و دیوارهای داخل سردخانه کلیه سیمانکاری روی آن تمام شد . و فعلا کارگران مشغول سیم کشی برق موتور ها و جیلرها میباشند و فکر میکنم تا یکماه دیگر کلیه کارها تمام و مورد بهره برداری قرار گیرد و برای ورود کالا به سردخانه جدید باچند نفر وارد مذاکره شده ام هرکدام نرخ بهتری را دادند با آنها قرار خواهم بست .

۳ - والا حضرتنا - برای سردخانه جدید فقط گرفتاری برق توسط برق منطقه ای را دارم چون مطالبات مصرف برق سه سال گذشته یخسازی را مینمایم مشغول مذاکره با اداره برق هستم بلکه بتوانم نسبت به طلبی که دارند تخفیف بگیرم .

۴ - والا حضرتنا - کار تعمیرات ویلای راسرر هاتمام است پشت بامها تعمیر و قیر گونی شده است و مشغول موزائیک کردن آن هستند تا تسریف فرمائی والا حضرت بایران کارهای ویلا پایان میپذیرد

۵ - والا حضرتنا کارهای ساختمانی ایزد شهر مرتبا روبه افزایش است و مقاطعه کار قبلا داشتیم و یک مقاطعه کار دیگر اضافه کردیم و کلیه زمینهای فازیک برای ساختمان بین سه مقاطعه کار تقسیم شده است باستثنا آپارتمانها که مشغول طرح و نقشه اجرائی آن هستیم و همچنین تست زمین و شاید از یکماه دیگر کار ساختمان آپارتمان ها شروع شود اجبار داریم و زودتر بسازیم چون مقدار زیادی قوطنامه شده و همچنین ۷۰ درصد ویلا ها بفروش رفته و قوطنامه شده شاید تا آخر فصل فروش کلیه ویلاهای فازیک با تمام برسد و چاکر هم بعلمت کارهای زیاد هفته ای - یکی دو روز بشمال میروم چون وضع مصالح ساختمانی بخصوص سیمان بد است و لوله و ابرانیت نیست لذا بهتر ترتیبی است نمیگذارم وقته ای در کار عمل ساختمانی ایجاد گردد و نتیجه

و قزو الا حضرت شاه پور خلا مرضا پهلوی

- ۲ -

- و عایدات خوبی را در ایزد شهر برای والا حضرت پیش بینی میکنم شاید بتوانم از این کارها تکیه در ایزد شهر انجام داده ام مانند سایر کارهای گذشته روسفید کردم .
- ۶ - وهلای والا حضرت را در ایزد شهر مشغول تعمیر هستیم شاید تا تشریف فرمائی والا حضرت تمام شود چون کار تعمیرات از ساختن بنا جدید مشکل تر است .
- ۷ - وهلای کرج را مشغول تعمیرات هستیم و نقاشی داخل را مشغول هستند تا تشریف فرمائی والا حضرت انشاء اله تمام خواهد شد .
- ۸ - مهندسین باغ دماوند را مشغول نقشه برداری و تهیه طرح ساختمان هستند بمحض اینکه نقشه ها آماده شد دیوار کشی شروع و ساختمان وهلای آن اقدام خواهد شد آقای مهندس ترقی با کمپانی ژاپنی مذاکره کرده است بلکه يك وهلای پیش ساخته با چوب خیلی زیبا نصب گردد .
- ۹ - ساختمان سایر زمیهای دماوند جزء شرکت ساختمانی تمیشان شده و در صورت جلسه آتیه قید میگردد .
- ۱۰ - کارهای دفتری و غیر دفتری کاخ والا حضرت مرتب است از هر جهت خیال والا حضرت آسوده باشد چاکر از ساعت ۶ صبح تا ده شب مشغول کارها میباشم که وقفه ای در هیچ کاری پیدا نشود .
- زبانه عرضی ندارم سلامت آن والا حضرت محبوب و والا حضرتین را از درگاه خداوند متعال مستطت دارم .

مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران
www.iichs.org

چاکر جانثار - مرتضی سلطانیسه

۴ - ۳ - ۱۲۶ - پ

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/30919/كسى-شاه-رضا-پسر-ترين-خسپس/>